

Geen betere genezing door mastitis langer te behandelen

Selectief droogzetten is een gegeven

Ruim 300 bezoekers namen de moeite om zich bij te laten praten op het nationaal uiergezondheidscongres. De rode draad op dit congres: hoe houden we mastitis in de hand met zo min mogelijk antibiotica?

tekst **Ivonne Stienezen**

Theo Lam:
'Minder droogzetters is goed mogelijk'

Christian Scherpenzeel:
'Altijd één injector per kwartier'

Jantijn Swinkels:
'Hoe meer antibiotica, hoe meer resistentie'

Het nationaal uiergezondheidscongres, de opvolger van het UGCN-symposium, trok op 4 december veel melkveehouders naar Zwolle. Ze werden bijgepraat over de stand van zaken rondom mastitis en het minimaliseren van de hoeveelheid antibiotica in dat kader.

GD-dierenarts en onderzoeker Theo Lam, 'uiergezondheidsgoeroe' volgens een van de andere sprekers, trapte het congres af met de stand van zaken. 'In ons land werd tot voor kort 75 procent van de uiers drooggezet met een droogzetter.' Dat lijkt wellicht weinig, maar vaarzen worden voor hun eerste lactatie niet

drooggezet. 'Het gebruik van droogzetters was voor een groot deel preventief. De overheid staat dat preventief gebruik niet meer toe, dus selectief droogzetten is nu een gegeven. Het moet zeker lukken om minder droogzetters te gebruiken, maar het is wel een uitdaging voor de melkveehouders.'

Terug naar nul is niet wenselijk. Als voorbeeld liet hij cijfers uit Denemarken zien. Het aandeel koeien dat daar wordt drooggezet met een droogzetter is opgelopen van ongeveer 10 procent naar 25 procent. Het aantal mastitisgevallen liep daardoor juist terug.

Christian Scherpenzeel, ook dierenarts van de Gezondheidsdienst voor Dieren, onderschreef de stelling van Lam. 'We mogen droogzetters niet meer preventief inzetten. En ik heb er vertrouwen in dat het kan, ik ben een optimist. Maar het vraagt veel vakmanschap van veehouders om dat voor elkaar te krijgen.'

Droog op koeniveau

Gebaseerd op ervaringen uit de praktijk gaf Scherpenzeel tips voor melkveehouders. 'Gebruik altijd een hele injector per kwartier. Eén injector verdelen over twee of zelfs vier kwartieren werkt antibioticaresistentie juist in de

hand.' Zijn tweede tip luidde: 'Zet droog op koeniveau, niet op kwartierniveau. De drie gezonde kwartieren naast een geïnfecteerd kwartier hebben meer kans om ook besmet te raken. Zet een koe daarom altijd rondom droog.' Als laatste advies gaf Scherpenzeel mee om niet radicaal met droogzetters op het bedrijf te stoppen. 'Het is mogelijk, maar ik heb in de praktijk te vaak gezien dat het voor problemen zorgt.'

De derde GD-spreker op het congres, dierenarts Jantijn Swinkels, was enthousiast dat hij eindelijk de resultaten van zijn onderzoek mocht presenteren. Vanuit zijn vorige functie bij een farmaceutisch bedrijf was hij betrokken bij een grootscheeps onderzoek naar verlengd behandelen bij klinische mastitis. In drie studies in diverse Europese landen, waaronder Nederland, Duitsland en Engeland, is gekeken naar het effect van langer doorbehandelen. Daarvoor werd de ene helft van de mastitisgevallen op praktijkbedrijven behandeld volgens de bijsluiter, anderhalve dag met in totaal drie injectoren, de andere helft werd gedurende vijf dagen behandeld met in totaal zes injectoren.

Niet te lang behandelen

'Veel veehouders behandelen een mastitisgeval langer dan de bijsluiter vermeldt', weet Swinkels. Vanuit de zaal werd ook duidelijk dat dierenartsen dat vaak adviseren. 'Maar wetenschappelijk bewijs dat verlengd behandelen werkt, is er nauwelijks', stelt Swinkels, die daarmee zijn onderzoeksdoel verklaarde.

De onderzoekers keken naar bacteriologische genezing (is de bacterie weg?) en klinische genezing (zijn de verschijnenselen weg?). Wat betreft bacteriologische genezing bleken er geen significante verschillen te zijn tussen de standaard behandeling en de verlengde behandeling. Wat betreft de klinische genezing liet een

van de studies een mooi effect zien. Na de behandeling van anderhalve dag was maar tien procent van de koeien genezen. Na vijf dagen was ongeveer 60 procent van de koeien genezen. Maar dat gold zowel voor de koeien die doorbehandeld waren als voor de koeien waarbij de behandeling na anderhalve dag was beëindigd. Swinkels verklaart het als volgt: 'De koe heeft een infectie in de uier, veroorzaakt door een bacterie. Die bacterie wordt onschadelijk gemaakt door het antibioticum. De infectie zorgt voor ontsteking in het lichaam, daardoor komen bijvoorbeeld de vlokken in de melk. Het lichaam heeft tijd nodig om die ontsteking op te ruimen, dat duurt langer dan het aanpakken van de infectie met het antibioticum.'

Ontstaan resistentie

Swinkels concludeert uit dit onderzoek dat het voldoende is om te behandelen volgens de bijsluiters. 'Ook als de verschijnselen nog niet weg zijn, heeft het geen zin om te blijven behandelen. Het lichaam heeft die tijd gewoon nodig. Ik snap dat veehouders het beste willen voor hun koeien en ze extra willen ondersteunen als de verschijnselen nog niet weg zijn. Maar uiteindelijk verhoogt het alleen het antibioticagebruik.' Als bijkomend effect van langer doorbehandelen ziet Swinkels de ontwikkeling van resistentie. 'Hoe meer antibiotica, hoe meer resistentie ontstaat.'

Het onderzoek van Swinkels is gedaan met het antibioticum cefquinome, een middel dat niet meer als eerste keuze wordt gebruikt in Nederland. Swinkels kan niet bewijzen dat het gevonden effect ook geldt voor andere antibiotica, maar stelt dat het wel aannemelijk is. In een vervolgonderzoek bekijkt Swinkels hoe vaak veehouders langer doorbehandelen en waarom ze dat doen, om met die kennis het antibioticagebruik nog verder terug te kunnen dringen. |

Herman Brusselmans, schrijver:

'In mijn jongenstijd was het al bekend dat runderen rustig werden van muziek. Een schlagermelodie, een stevig stukje rockabilly, een hit van Corry en de Rekers en je had geen kind aan al die beesten. Maar geen Mozart. Daar werden ze gek van. Als m'n broer Joseph een aria van Mozart uit z'n keel toverde, begonnen de koeien zenuwachtig te briesen, met hun hoeven op de grond te bonken en soms zelfs met z'n allen zo plat te schijten dat je urenlang kon dweilen met de kraan open.' (Vm)

Bennie Duiven, melkveehouder te Diever:

'Je moet je in de fokkerij niet te veel doelen stellen, want dan bereik je niks.' (Mm)

Jos Knoef, melkveehouder te Geesteren:

'Het is moeilijk aan te geven wat de invloed van fokkerij is op de hoge levensproducties in onze stal. Maar dat de fokkerij van invloed is, lijkt me duidelijk. En misschien is die invloed wel veel groter dan veel mensen denken.' (Hp)

Kees Romijn, voorzitter vakgroep rundveeouderij LTO:

'Het kabinet dient zich te realiseren dat de agrarische sector de economische motor is van ons land. Dat mag de Haagse politiek wel eens beseffen.' (Bv)

Albert Jan Maat, voorzitter LTO Nederland:

'De moderne stal is voor de koe een soort viersterrenver-

blijf met luxe ligplaatsen. Dus, criticasters van de veehouderij, ga eens een nieuwe stal kijken met melkvee. Maar bekijk eerst een stal van twintig jaar terug. Dan kun je met eigen ogen zien wat en hoe het dierenwelzijn is verbeterd.' (NO)

Eelco Zandvliet, melkveehouder te Langezwaag:

'Voordat ik sperma van een stier koop vraag ik altijd om minstens vijf generaties in de afstamming terug te mogen kijken. De pedigree moet bevestigen wat de index laat zien. Bloedlijnen vertellen de waarheid, want het bloed stroomt nu eenmaal. Pedigrees liegen niet!' (Is)

Ruud Spil, koeienschilder:

'Wanneer koeien in de stal vast staan is het rustiger. Er zijn verschillende gedachten over. Koeien staan al honderden jaren 's winters aangebonden en nu is het opeens zielig. Toch kan ik me voorstellen dat het voor een koe prettiger is om los te lopen.' (LI)

Erica Rijnveld, cowfitter:

'Vrouw zijn helpt zeker niet in ons vak. Trouwens, ik weet dat ik het graag op mijn manier doe. Ik vind clippen leuk, maar ik wil niet beschouwd worden als slechts een koeienkapster.' (Is)

Geeske van der Streek, melkveehouderster en et-dierenarts te Broek:

'Aan regels die bedoeld zijn voor dierenwelzijn, stoort ik me zelfs als dierenarts. Vaak bereken ze het tegenovergestelde. Koeien die je na afkalven niet mag afvoeren bijvoorbeeld, ter-

wijl dat alleen nodeloos wachten betekent. Of een verbod op koudmerken, terwijl het ongemak van één minuut jeuk niet opweegt tegen de onrust van achter een dier aanzitten om haar halsband te kunnen zien.' (Mm)

Derk Steenbruggen (91), pas gestopte melkveeouder te Olst:

'Andere veehouders lieten zich ompraten om te kruisen met holstein, ik niet. De mrij is altijd de beste koe geweest en zal dat ook altijd blijven. Ze geeft melk met een hoog eiwitgehalte, bij ons tussen de 3,70 en 3,80 procent. Ik zag nooit een reden om van mrij af te stappen, maar ik heb me vaak moeten verdedigen.' (mk)

Mensje van Keulen, schrijfster:

'Beeldschoon is de koe. Met haar zachte snuit, haar ogen, donker en dromerig onder de lange wimpers, haar grote, donzige oren die alert alle kanten op draaien, haar lange zwaaiende staart, haar krachtige lijf, ranke poten en hoeven, haar statige tred en speelse huppel, haar glanzende vacht, zwart-wit, bruin, blond, effen gevlekt of getekend als een denkbeeldige landkaart.' (Vm)

Gerrit van der Streek, melkveeouder en tandarts te Broek:

'Op zondag laten we orgelmuziek door de stal schallen. Niet dat we zo christelijk zijn, maar de koeien vinden het prachtig.' (Mm)